

Posvećeno stradalnicima fra Korneliju Sušcu i fra Ludoviku Radošu

Dvojici franjevačkih klerika u spomen

Papa Ivan Pavao II. poručio je 22. rujna 1984. Hrvatima diljem svijeta sljedeće: "Ne dopustite da među vama prevlada sebičnost i kultura smrti. Zemlja pripada živima, a ne mrtvima i nerođenima." Na ovu zemlju dolazimo već pri porodu kao tuđinci, jer je moramo napustiti prije nego očekujemo i pri prirodnome procesu življenja. A ratovi, bolesti i krvavi diktatori svijeta skraćuju nasiljem taj boravak ljudi na zemlji i šalju ih u vječnost. Među te "razbaštinjene" ubrajaju se milijuni nevinih žrtava ubojstva kojemu su bili podvrgnuti i hercegovački franjevci – njih šezdeset i šest – koji su u krvi komunističkoga pokolja zapečatili svoju vjernost u službi Bogu, vjeri i narodu.

U skupinu masakriranih ubrajaju se predstavnici raznih franjevačkih naraštaja, od nemoćnoga osamdeset-godišnjaka fra Marka Barbarića do nadobudnih mladića u dvadesetim godinama života – franjevačkih klerika fra Kornelije Sušca i fra Ludovika Radoša. A najporaznija je činjenica da je među ubijenim franjevcima njih polovina (33) bila u naponu stvaralačkoga djelovanja trošeći svoje snage u vjerskim akcijama, administrativnim organiziranjima i novim planovima. Bili su ispod četrdeset godina starosti kada se odvažno lome sve prepreke na putu do konačnoga cilja.

Fra Kornelije se rodio 25. kolovoza 1925. u idiličnome selu Cernu – sjeverno od Ljubuškoga – gdje su na tim uzvisinama po

Fra Kornelije Sušac

gobljima i u mjesnim crkvama podignuti mnogobrojni oltari usprkos komunističkim bezbožnicima koji su u vrijeme svoje strahovlade pjevali: "Od Ljubuškog do Mostara ne će biti popa ni oltara."

Fra Kornelije se napajao vjerom na obiteljskome ognjištu predaka i odgajao se na izvorima franjevačke baštine. Nju je potkrijepio i učvrstio sakramentom svetoga krštenja pod imenom Ante u staroj crkvi svetog Ante na Humcu. Na njemu je 17. rujna 1943. obukao franjevački habit i njime se ponosio. U njemu je u dvije godine proživljavao agoniju mladosti i kao gimnazijalac sedmoga razreda zapečatio je vlastitom krvi mučeništva 8. veljače 1945.

Njegov vršnjak, školski kolega i supatnik fra Ludovik (Ivan) rođen je 14. studenoga 1925. u zaseoku Blažuj s jasnim pogledima na duvanjske daljine do valovitih brežuljaka Masne Luke i susjednih planina Vrana i Čvrtnice u pozadini. Na tim danas turističkim prostorima i "vikendaškim" izletištima komunisti

Fra Ludovik Radoš

su, po najnovijim statistikama u poratnim danima 1945. godine, ubili blizu tisuću izbjeglica i svojih ideoloških protivnika koji su se krili u tim brdima. I ovdje se obistinjuju riječi pjesnika Vinka Nikolića (*Grobovi mladosti*): "Pokraj mrtva oca leži brat do brata."

Posmrtni ostatci ove dvojice franjevačkih ubijenih klerika preneseni su u svečanome mimohodu 1971. godine u širokobriješku crkvu u kojoj očekuju konačni zov Svevišnjega da se dušom i tijelom presele u njegovo kraljevstvo. Sama činjenica da su u neizvjesnim ratnim vremenima odabrali strogi redovnički život posvjedočuje njihovu spremnost na žrtvu usprkos nasiljima koje su komunisti izvršavali nad Katoličkom crkvom i njezinim vjernicima.

Obojica su stradali kao franjevački klerici sedmoga razreda gimnazije u dvadesetoj godini života. Fra Ludovik je ubijen i spaljen s jedanaesticom braće na Širokome Brijegu 7. veljače 1945., a fra Kornelije se početkom veljače iste godine s peto-

ricom drugih franjevaca bio povukao u Mostarski Gradac gdje su 8. veljače svi poubijani.

Na području Bosne i Hercegovine ubijeno je u Drugome svjetskom ratu i poraću 207 katoličkih svećenika (redovničkih i dijecezanskih). Ako se ovom broju nadodaju postradali redovnici (nesvećenici) i redovnice, on će se popeti na oko tri stotine žrtava. Svi su oni bili nositelji evanđeoske poruke mira koju su zapečatili krvlju vlastitoga života. To je bilo nepodnošljivo vrijeme komunističke diktature kada je šutnja bila jedina obrana, kada su bezbrojne žrtve režima stvarale opći strah u narodu i kada je dostojanstvo ljudske osobe bilo palo u besćenje.

Ove zastrašujuće žrtve komunističkoga nasilja dovele su Hercegovačku franjevačku provinciju do egzistencijalne krize od koje se do danas nije potpuno oporavila. Ako se ovom masakru njezinih mnogobrojnih članova nadodaju zatvaranja, progoni i mučenja ostalih aktivnih franjevaca, dobije se tek žalosna slika toga nesnošljivog i krvavog vremena. Ali neumorni duh njezinih preostalih članova, aktivnih na vjerskome i kulturnome polju, nije se dao slomiti tjelesnom silom mržnje, nego se kao ptica feniks iz pepela probudio i osvajao ne samo izgubljeno nego je svoj rad proširio i na nova misijska područja, izvršavajući tako Kristovu poruku mira i ljubavi. Pogaženi cvjetovi mladosti procvaše svetošću vječnosti!

dr. fra Častimir Majić

Dijamantni
pir

JANJA I MILE BORAS

Prava je rijetkost da netko šezdeset godina plovi bračnim vodama, a upravo 11. veljače 2010., u nazočnosti svojih najmilijih, supružnici Janja i Mile Boras iz Brljice (Vitina) proslavili su šezdeset godina skladna i sretna braka. U braku su, poput ostalih, imali dobrih i loših trenutaka, sada se s ponosom sjećaju kako nikada nisu živjeli razdvojeni. Ovi vrlo vedri supružnici govore kako su u životu sve probleme nastojali rješavati razgovorom, bez povišenih tonova i svađe, te uz međusobno podnošenje, strpljenje i opraštanje, jer su shvatili da za dobar brak oboje trebaju popustiti. U zajedničkom životu dobili su tri sina i četiri kćeri, za koje kažu da su njihov najveći ponos i radost. Iako su danas svi daleko od njih, ostali su vrlo privrženi svojim roditeljima.

Zora